

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף כח.

האוכל סוג שרצים דלהלן, על איזה לאוים הוא לוקה ועל איזה לא?

שרץ העוף	שרץ הארץ	שרץ המים	
אינו לוקה	אינו לוקה	לוקה	ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו (ויקרא יא: יא)
אינו לוקה	אינו לוקה	לוקה	וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו (דברים יד: י)
לוקה	לוקה	לוקה	אל תשקצו נפשותיכם בכל השרץ השורץ (ויקרא יא: מג)
לוקה	לוקה	לוקה	ולא תטמאו בהם ונטמתם בם (שם)
לוקה	לוקה	אינו לוקה	לכל השרץ השורץ על הארץ לא תאכלום (שם: מב)
לוקה	לוקה	אינו לוקה	וכל השרץ השורץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל (שם: מא)
לוקה	לוקה	אינו לוקה	ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ הרומש על הארץ (שם: מד)
לוקה	אינו לוקה	אינו לוקה	וכל שרץ העוף טמא הוא לכם לא יאכלו (דברים יד: יט)

במה נחלקו הברייתות דלהלן?

מה דין עופות	בדין כלל ופרט וכלל	
מרבה עופות - דהם גידולי קרקע	סבר כלל האחרון עיקר - וסגי בדומה בבי' צדדים ¹	ברייתא א': מה הפרט מפורש פרי מפרי וגידולי קרקע
ממעט עופות - דהם נבראו מהרקק	סבר כלל ראשון עיקר - ובעינן דומה מגי' צדדים ²	ברייתא ב': מה הפרט מפורש ולד ולדות הארץ

למי מערבין בגודגדניות (- כוסברה) שלא הוקשו לזרע³, ולמי לא?

למי לא	למי מערבין	
לחשוכי בנים - דלא חזי להו	למרובי בנים - דחזי להו	לתירוץ הראשון בגמ'
-----	לכולם - דהא חזו למרובי בנים	לתירוץ השני בגמ'
-----	מיירי בגודגדניות ממדי - שאינם מזיקות	לתירוץ השלישי בגמ'

¹ דס"ל דכלל האחרון הוא העיקר ויש לנו לדון בפרט וכלל המרבה את הכל, ומה שמהני הכלל הראשון - שבא למעט ולדון בכלל ופרט, הוא רק מה שלא דומה לכעין הפרט בשני צדדים, וכיון שעופות דומים לכעין הפרט (שהוא בקר וצאן וכיו') בבי' דברים שהם פרי מפרי וגידולי קרקע יש לנו לרבותם. אבל דגים יש לנו למעט, שהם דומים רק בצד אחד שהם פרי מפרי, אבל אינם גידולי קרקע.

² דס"ל דכלל ראשון עיקר והיה לנו לדון בכל ופרט שאין בכלל אלא מה שבפרט ולמעט כל דבר אפי' מה שדומה, אלא שמועיל הכלל האחרון לרבות כעין הפרט דהיינו מה שדומה לפרט בכל גי' צדדים, כלומר שיהיה פרי מפרי וגידולי קרקע וולד ולדות הארץ, וכיון שכן מתמעטים עופות שאינם ולד ולדות הארץ.

³ אכן אם הוקשו לזרע שאינם ראויות למאכל לאף אדם - גם לא למרובי בנים, אין מערבין בהם.

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430

טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף כח.

מינים דלהלן שזרעם על דעת לאכול אותם בעודם ירק, או לאכול אותם כשיבשילו ויהיו זרע, מה הדין?

שחליים גרגיר	הפול, השעורה, תלתן (-חילבה)	
מעשרן או ירק או זרע ²	אין מעשרן ירק - אבל מעשרן זרע ¹	זרען על דעת לאוכלן ירק
מעשרן או זרע או ירק ³	מעשרן זרע	זרען על דעת לאוכלן זרע

עירובין דף כח:

איזו ברכה מברכים על המינים דלהלן, ומדוע?

כשות (-הומלין, צמח הגדל על קוצים)	חזיז (-שחת, תבואה שנקצרה בעודה ירק)	
שהכל - שיונק מהאוויר	אדמה - שגודל באדמה	לר' זירא
אדמה - כי הוא גמר הפר ⁴	שהכל - שעדיין לא נגמר הפרי	לינוקא

מינים דלהלן מה דינם?

לענין עירוב	לקחת בכסף מעשר שני	לטמא טומאת אוכלין	להתחייב במעשר	
אין מערבים	ניקח	אינו מטמא ⁶	פטור	קור ⁵
להו"א: אין מערבין למסקנא: מערבין בהם	ניקחות	מטמאות	לחייבות לתנא קמא	כפניות - ניסחני ⁷
אין מערבין (אלא אם מיתקן באור)	ניקחות	מטמאות ⁹	לחייבות לתנא קמא: פטורות לר' יהודה: פטורות	כפניות - רגילות ⁸

¹ דבטלה דעתו אצל כל אדם, דאין אוכלים אותם בתור ירק. וצריך לעשר אותם כשהיו זרעים - אפי' שלא היה דעתו לכך.

² וכתבו התוס' (בד"ה לזרע), שבאופן זה שזרען על מנת לאוכלן ירק אזלינן בהו בתר לקיטה כירק.

³ כתבו התוס' הנ"ל, שבאופן זה שזרען על מנת לאוכלן זרע אזלינן בתר לשעבר - כלומר אחר הזמן שהיו ראויים למעשר זרע, ולא בתר הלקיטה.

⁴ ובאמיתות הוא כן גודל מהאדמה ולא כמו שחשב ר' זירא, והראיה, דאם עוקרים את ההיזמי (-קוצים) שהוא גדל עליהם, הוא מת.

⁵ היינו מה שנוסף על הדקל בכל שנה, ובתחילה הוא רך (ואוכלים אותו), ובימות הגשמים הוא מתקשה. [ובברכות (דף לו.) מבואר שהוא לבבות דקל, (ואף דשם קרי ליה קורא, מ"מ לקמן מביא הסוגיא בברכות וקורא לזה קור - והרי שהוא דבר אחד)].

⁶ ע' בטבלא לקמן, דלאביי יש נפ"מ בזה בין ת"ק לר' יהודה באופן ששלקו וטיגנו, ולרבא לכו"ע בשלקו וטיגנו מקבל טומאת אוכלין.

⁷ תמרים מדקלים זכרים שלא יתבשלו כל צרכם לעולם - וזה הגמר הפרי שלהם. ונקראות גם בשם "אהיני דטובינא".

⁸ הבאות מדקל נקבה העושה פירות, אלא שקטפו אותם קודם זמן בישולם.

⁹ ואף שאינם חשובות אוכל לענין שיהיה אפשר לערב בהן, בכל אופן חשובים לענין טומאת אוכלין הואיל ואפשר למתקן ע"י האור.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

עירובין דף כח:

האם שקדים דלהלן חייבים במעשר?

כשגדלו	בעודם קטנים		
פטורים - דאינס אוכל	לת"ק: חייבים - דעדיין אינס מרים לר"ש: פטורים - דעדיין אינס פרי	בסתמא	שקדים מרים
לת"ק: פטורים - דאינס אוכל לר"ש: חייבים - דאפשר למתקן באור	חייבים - דעדיין אינס מרים	אמרי לה	
חייבים - משום שנגמר הפרי	פטורים - דעדיין לא נגמר הפרי	שקדים מתוקים	

במה נחלקו ת"ק ור' יהודה בדין הקור?

לר' יהודה - דהרי הוא כעץ	לתנא קמא	
אינו מטמא - דהוא כעץ ¹	מטמא טומאת אוכלין	לאביי - כששלקו וטיגנו
ברכתו שהכל - דסופו להקשות (כשמואל)	ברכתו אדמה (כרב יהודה)	לרבא - לענין ברכה

מה מברך על הדברים דלהלן?

צנון (אע"פ שסופו להקשות) שנוטעים לו אדעתא דפוגלא	קור וכל הדברים שלא נוטעים אדעתא דהכי	
אדמה	אדמה	לרב יהודה
אדמה	שהכל	לשמואל

¹ ורבא פליג על זה דהרי מצינו בברייתא שעור ושיליא אף שאין מטמאין טומאת אוכלין, בכל אופן אם שלק את העור או שחישב על השיליא לאוכלה - מטמאין טומאת אוכלין, ואם מועילה שליקה לעור שאינו ראוי לאכילה, כ"ש שתועיל לקור שראוי קצת לאכילה, ולא יתכן שר' יהודה יחלוק בזה.